

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

21. S. Basilij in natura Formicæ disquirenda, egregia: Elegantia, &
subtilitas in Descriptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Cogit sub iuga, & dulces imprimit sulcos, totus iam spe delibutus. At Vpithones cum bubulcis concinnant fistulas, & pastorale carmen acci-
nunt, nunc per gramen abiecti, nunc umbrosis rupibus insidentes v&eris suavitate mulcentur.

Ex altera parte olivares plantas excolunt, aucupes calamos instruant, designant ramos ad aucupium, & plumas auium, ad insidias elegantis artificio contextunt. Piscatores profundum scrutantur, purgant retia, petrisque marinis insident.

Interim apes laboriosa explicatis pinnulis discedit ex alucariibus, sapi&entis datura specum&e, & iam prata peruolat, iam flores pabulatur, & castra cerea concinnius elaborat, contextis veluti disparibus ac sexangulis fistulis, rectos quoque vicos, & alteros angiportus mirabiliter implicans, vt operi firmitatem, & elegantiam conciliet. Deinde mel in apothecis recondit; arat quippe, & laborat suo hospiti gratum animalculum, eiq; feriato fructum affert periucundum.

Quis non videt hanc orationem delicatissimis floribus aspersam? nam & omnia ferme v&eris adiuncta accurat&e collegit, egregie miscuit, summa suavitate temperauit.

Imitatus est hanc descriptionem S. Cyillus 9. λόγων ἱερτικῶν p. 95. in fine.

Arguta breuitas D. Greg. Nazianzenoni in descriptione Cicadae, Aranearum,

S. BASILIVS IN NATVRA QVOQVE FORMICA disquirenda egregie lufit.

Necminus, elegans, & subtilis Basilus in descriptione Formicae.

CAPVT XXI.

Οὐκοῦν ὁ περὶ τῶν δέντρων εἰρησὶν καὶ τελεφεῖναι μεγαλαυχέμεθα, τὸ σμικρότατον ἢ προφανομένον ὅπως ἔχει φύσεως ἐπιπέφυσται. καὶ τίς ἢ τὸ μύμηκον φύσις, ἀπᾶτων. εἰ πνεῦμα καὶ ἄδματι σιωχεται αὐτῷ ἢ ζῆν εἰς τοῖς τὸ σῶμα διεκλήθη ἢ νεύροις σιωχέται μοις τὰς ἀρμονίας τετόνωται. εἰ καὶ περιβολὴ καὶ ἀδένων ἢ τῶν νεύρων περικρατεῖται φύσις. εἰ τοῖς νεύροις ἀσπύλοις ἐκ τῶν βρέγματων ἐπὶ τὸ οὖρον ὁ μυελὸς συμπαταίνεται, εἰ τῆ περιχῆ ἢ νεφρῶδες ὑμένον, τίς κινεμένοις μέλεσιν τὴν ὀρμητικὴν ἐπέδωσι δύναμιν. εἰ ἐστὶν ἐν αὐτῷ τὸ ἥπαρ, καὶ τὸ χοληδόχον ἀγγεῖον ἐπὶ τῷ ἥπατι,

Eundem quoque sapiunt stylum, quae habet de Pauone oratione 34.

CAPVT XX.

Ποθεν τοῦ αἰὸς ὁ ἀλαζὼν ὄρνις καὶ Μηδικὸς οὐλοφιλοκλήθρι φιλοπυθῶ, τᾶ ἀρχαῖα ἰάρα, καὶ τοῖ πῖροι κυκλόβητες περιήσται, τὸ χρυσαυ, ἐς, καὶ ἰσοσε. ὅν διαζέει τὸ κάλλος τοῖς ἑρασταῖς καὶ ἑσᾶν ἑσᾶν βαδίσματα.

Qui fit vt arrogas ille, & medicus Pano, elegantia, gloriamq; adeo affectet, elata ceruice, stellaris aureis stellatis, in orbem circumductis, corporis sui pulchritudine amatis, cum superbo quodam incessu, velut in theatro spectandū proponit & de cicada, πρὸ οὐραυ ἐπέη, τὴν ἐπισηβος μαγάδα, καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀδένων ἀρματα τῆ καὶ περιήσται, ὅταν ἡλίας κινεῖται, τὰ μύμηκον ἑσᾶν μύμηκον, ἑσᾶν; Quis lyram cicadae in pectore dedit & c&etus illos, atq; garritus quos cum meridiano solis aestu ad musicam excitauit, in arborum ramis fundunt. Sunt plane ista calamistrata, maxime in Graeco πύρον χρυσαυγές, καὶ καλίσπερον, καὶ διαζέει τὸ κάλλος.

Item de Araneis in eadem oratione. Αἱ δὲ διαζέει τὸν αἰὸν καὶ ἀνεῖον σχεῖν τὴν ναμύτων, πολυειδοῖς διατεταμένων, πολυπύκνης τοῖς ἰσοῖς ζευφάνισι, & c&etera.

ἡ ἰσοῖς ἀποκλίπει. Διρακίονι ἰξυῖς καλ. οἰκοδομῆ. Δρμ.

Cicada

νιρροί τε κ' καρδία κ' ἀργηΐαι, κ' φλέβες ὀμένης, κ' διαφραγμάτα· εἰ φίλος ἔστιν, εἰ τε δίχλωμονόυχόν ἔστιν, ἢ πολλοσχιδέες ἔχει τὰς βάσεις. πρὸς τὸν ζῆλον τὸν χρόνον, κ' πρὸς αὐτοῖς ὁ ζῆλος τῆς ἀλλήλων γενήσεως, ἐπὶ πρὸς τὸν κλισίαν τὸ λεγόμενον, κ' πῶς αὐτὸν περὶ πάντες οἱ μύμηκες, οὔτε ὑπόπτεροι πάντες, ἀλλ' οἱ μὲν χαμαὶ ἔρχονται αὐτῶν, οἱ δ' αὖτις φέρονται.

lum, aut multifidos habeat gressus. Quanto tempore viuat, & quae ipsis procreandae sobolis ratio, quandiu partum ferant, & quomodo, neque gradientur, neque volent formicae: sed aliae humi decurrant, aliae per aerem ferantur.

Item Basilus Seleucia in descriptione diluuij qua superius notata est. Ἀπὸθεν οὐρανὸς χαμαὶ πέφηνεν· κάταθεν ἡπαρὲς ἀβύσσος ἀνεπέμπε, κ' πρὸς τὸν ὕδατος φύσιν ἡ κτίσις ἔσχοιόθητο, &c.

SANCTVS CHRYSOSTOMVS ISTIS ETIAM ORATIONU pigmentu dilectatus.

CAPVT XXII.

Magnus in omni genere Chrylost his orationis delicijs non caruit, & miratus sum quidem, quo pacto cum ad Olympiadem lectissimam foeminam ab exilio scriberet, tam oratorie luserit in descriptione tempestatis. Quid enim haec sibi volunt?

quidem perspicere sinat: Ingentem denique flammam sonitum, ac marinas belluas in eos, qui nauigant, omni ex parte impetum facientes.

Patrum Latinorum stylus.

CAPVT XXIII.

Patres quoque Latini, & si minus in dictione sint accurati, quam Graeci, istam tamen plerumque Epidictici generis opulentiam libenter explicant. Quid enim aliud spirat S. Ambr. in Hexamero? D. Hieronym. in historia Pauli, & Malchi, sed maxime in muliere septuagesima? Quid Saluianus in sua Aquitania, quam describit his verbis?

Patres Latini epidictici generis opulentiam explicant.

Nemini dubium est, Aquinatō Nouem populos, medullam ferē omnium Galliarum, & vber totius fecunditatis habuisse: Nec solum fecunditatis, sed quae proponi interdum fecunditati solet, voluptatis, iocunditatis, pulchritudinis: Aded illa omnis admodum regio, aut intertexta vineis, aut florulenta pratis, aut distincta culturis, aut confusa pomis, aut amoenata lucis, aut irrigata fontibus, aut circumdata messibus fuit.

Saluian. l. 7. de gubern. Dei.

Regio feruula.

At mellitissimus doctor Cyprianus, quas in epistola ad Donatum Veneres spargit.

D. Cyprianus mellitissimus Doctor.

Petamus hanc sedem: dat secessum vicinia secreta, vbi dum erratici palmitum lapsus pendulis nexibus per ardua diues baiulas repunt, vitream porticum, frondea tecta fecerunt.

De quibus S. Augustin. Non dicuntur ista, nisi mirabiliter affluētissima fecunditate facundiae, sed profusione nimia grauitati displicent.

Aug. l. 4. de doctr. Chri. siam c. 1. 4. 1.

Atque vt omni genere eloquentes fuisse sanctos Patres ostendamus, extat Sancti Chrylostomi orationes in genere deliberatiuo, & iudiciali, mirifice suauitatis, quas hic stylo paulè magis oratorio reddemus.

S. R.

Tempus.

Θάλασσαν ὄρωσιν ἀπ' αὐτῆς κάταθεν ἐναμοχλευομένην τ' ἀβύσσον, πικύρας τῆς ὕδασι νεκροῦς ἐπιπέοντας, ἐτέρους ὑποβρυχίως γενόμενους, τὰς σάνιδας τ' ἠσπίδας διαλυομένας, καὶ τὰ διαφραγμάτα, πρὸς ἰσοῦς διακλωμένους, τὰς κώπας τ' ἡερῶν τ' ναυτῶν ἀποπέλασας, πρὸς κούρητας ἀπὸ τ' οἰάκων ἐπὶ τ' ἡλιασσωμάτων χαμαίμενους, τὰς χεῖρας τῆς γονάσι περιπέοντας, κ' πρὸς τὴν ἀμυχανίαν τὴν γενομένην κωνούνας, ὄξυς βοῶνας, ἤλυθνας, ὀλοφομένους μόνον. Ὅσα οὐρανὸν, ὡς πέλα γομόνον φαιρόμενον, ἀλλὰ σκότος πάντα βαδύ, κ' ἀφίγες, κ' ῥοφῶγες· ὡς οὐδὲ τὸς πησέοι ἐπιπέοντας βλέπειν· κ' πολλὸν πύραγον τ' κυμάτων, κ' θύρια θαλάττια πάντ' ὄντας πλέσσειν ἕπι τὸ ἐκεῖνον.

Mare cernimus ab imis vsq; gurgitibus undique reuulsum, nautas mortuos summa vnda fluitantes alios pessum euntes, nauium tabulas dissolutas, perrupta, & lacerata vela, malos effractos, remos e nautarum manibus elapsos, naucleros gubernaculoru loco tabularis insidentes, manibus ad genua implicitis, ac praetepellatis atrocitate in eam consilij inopia redactos, vt tantummodo lugeant, ac gemunt, & euiatus acerbissimos edant. Non caelum, non mare in oculos incurres, sed densas, atq; obscuras tenebras, caliginemq; tanta, vt ne propinquos